

Megszületett!

1952-ben született Budapesten. Bíboros, az Esztergom-Budapesti főegyház-megye érseke.

Évről évre halljuk a karácsonyi evangéliumban: „Azokban a napokban történt, hogy Augustus császár rendeletet adott ki, hogy az egész földkerekséget írják össze. Ez az első összeírás Quirinius, Szíria helytartója alatt volt.” Sokat töprengtek azon történészek és bibliakutatók, hogy Quirinius esetleg többször is viselt hivatalt a Közel-Keleten, hogy talán még nem szíriai helytartóként, hanem más minőségben működött közre a népszámlálásban. Azon is elgondolkodtak, hogy Nagy Heródes mint a rómaiaktól függő, „szövetséges” uralkodó önként hozzájárulhatott ahhoz, a Nagy Testvér iránti odaadásból, hogy a birodalmi népszámlálást az ő területén is elvégezzék. Tény azonban, hogy Krisztus születésének, nyilvános működésének és kereszthalálának leírásakor az evangéliumok fontosnak tartják a világi történelem nagy személyiségeinek megemlégtetését, mert olyan eseményekről írnak, amelyek valóban megtörténtek a térben és az időben. Az Újszövetség későbbi könyvei különösen szükségét érzik, hogy hangsúlyozzák: Jézus történelmi személy, nem mitológiai hős, nem jelképes alak, aki mindig élt és sohasem élt valódi emberként. Erővel jelentik ki: „minden lélek, amely vallja, hogy Jézus Krisztus testben jött el, Istentől van” (1Jn 4,2).

Jézus Krisztusról pedig tudtak a kortársak. Azok is, akik nem lettek a követői. Csodás gyógyításainak a híret azok is hallották, akik szerint „Belzebubnak, a gonosz lelkek fejedelmének segítségével űzte ki az ördögöket” (Lk 11,15). Kereszthalála után üres sírjáról azok is tudomást szereztek, akik nem hitték el, hogy feltámadt (Mt 28,13–15). Ha pedig történelmi személy volt — és marad, ameddig világ a világ — akkor volt népe, családja, anyanyelve, szülőföldje, vallási és kulturális környezete. Nemcsak a gyógyulást remélő betegek nevezték őt Dávid fiának (Mt 9,27), de szenvedése előtt, a jeruzsálemi bevonuláskor az ünneplő tömeg is (Mt 21,9; Lk 20,41). Az evangélisták pedig fontosnak tartják hangsúlyozni, hogy Dávid fia, Dávid leszármazottja volt (Mt 1,1; Lk 1,32). Igaz, nemzetségtáblája József őseit tartalmazza. Józsefét, a nevelőapáét, akiről szintén nyomtérképpel állítják, hogy „Dávid házából és nemzetségéből származott” (Lk 2,4; vö. Mt 1,20).

A babiloni fogság óta persze a törzsi tagozódás sokszor elhomályosult. Ám ne becsüljük le a családok emlékezetét! Zakariás papról (Lk 1,5), Anna prófétaasszonyról (Lk 2,36) kifejezetten említi az Újszövetség a törzsi hovatartozásukat. Szent Pál pedig saját magáról állítja többször is, hogy Benjámin törzséből származik (Róm 11,1; Fil 3,5). Ha manapság a Közel-Kelet problémáiról olvasunk, nem egyszer találkozunk azzal a ténnyel, hogy még a Szentföld környezetében lakó népek is alapvetően törzsi jellegű társadalmakban élnek. Krisztus korában a népi és a törzsi hovatartozás erősen meg-

határozta az egyes ember helyét a szűkebb és tágabb közösségben. Mai szóval azt is mondhatnánk, az identitás fontos tényezője volt. És a messiási ígéretek is népnek, törzsnek és családnak szóltak. Jézusban felfedezni, hogy ő a Krisztus, a Felkent, a Messiás — egyet jelentett azzal, hogy elismerték, ő „Dávid fia”. Ezért volt olyan fontos közölni a nemzetségtáblát is az evangéliumokban. De az ígéreten túl — Szent Pálnál vagy a jánosi iratokban — jelentősége volt a konkrét testi származásnak, a valóságos emberségnek is.

Szűz Mária származásáról keveset hallunk kifejezett formában. De nem feledkezhetünk meg a törzsön belüli házasság ősi törvényéről. Eszerint a leány örökösnek saját törzséből való férfihoz kellett feleségül mennie (Szám 36,8). Szent Pál ezért teljes felelősséggel jelenti ki Jézusról, hogy „test szerint Dávid nemzetségéből született” (Róm 1,3; vö. Jel 5,5).

Számunkra, mai keresztények számára pedig ez a főkérdés. Az-e világnézetünk alapja, hogy szemléljük a körülöttünk lévő világot, és amit észszerűnek, fontosnak, kellemesnek, jó érzéseket keltőnek találunk belőle, abból állítjuk össze álmainkat és aszerint értékeljük tetteinket, vagy Jézus Krisztus követői vagyunk-e, azé a Jézusé, akit Názáretinek neveztek és keresztre feszítettek. Kereszténynek lenni annyit jelent, hogy Krisztus tanítványai vagyunk. Lehet, hogy nem kísérte őt riporter útjai során, fénykép és hangfelvétel sem készült róla. Életműve és tanítása mégsem szabad képzelődés tárgya. Tanítványai számára ő jelentette az élet értelmét. Benne fedezték fel Istent, a Szabadítót, aki belépett a történelembe. Gondosan őrizték emlékét. Írásba is foglalták. Az Újszövetség könyvei ezt az élő emlékezetet tükrözik. Hitelesíti őket az Egyház közössége a kezdetektől napjainkig. Ha keresztények vagyunk, hozzátartozunk az ő messiási népéhez. Márpedig egy népet nem elsősorban a közös törvény vagy a közös nyelv alkot, hanem a közös emlékezet. Emlékezés Jézusra, akinek — ha nem is mindig szó szerinti tanítása —, de még személyes stílusa, hangja is megőrződött számunkra. Utolsó vacsorájának, halálának és feltámadásának emlékét pedig átéljük minden szentmisében. Jézus tanítása ma is hangozhat oktalanságnak és botránynak, akárcsak Szent Pál idejében (1Kor 1,23). Nem mindig kellemes, kényelmes, nem mindig „korrekt”, nem mindig felel meg a különféle „közvélemények” elvárásainak. De ez a tanítás lélek és élet (Jn 6,63), igazi, örök értékű válsz minden történelmi korban és életünk minden helyzetében. Benne élet van és ez az emberek világossága (Jn 1,4). Erre gondoljunk idén karácsonykor is, amikor felragyognak otthonunkban az ünnepi fények.

Karácsonyi népénekek

Kössünk szép koszorút Szűz Máriának

*Kössünk szép koszorút Szűz Máriának,
Kiben a világnak új napja támadt,
Üdvözlégy Mária, a nemünk csodája,
Deríts fényt az édes magyar hazára!*

*Üdvözlégy Mária, fehér lilium,
Bámulja szépséged az égi Sión!
Gábrriel szavára, hogy megijedtél,
Halovány lilium akkoron lettél.*

*Üdvözlégy Mária, szende ibolya,
Isten Bárányának őrző angyala,
Hogy Heródes elől elrejtezkedtél,
Titkos ibolyává akkoron lettél.*

*Üdvözlégy Mária, gyenge rózsaszál,
Ki ott Názáretben felvirágoztál.
Fehér rózsza voltál, pirossá lettél,
Hogy a kereszt alatt vérben fürödtél.*

*Üdvözlégy Mária, ezerjóvirág,
Benned talál gyógyszert az egész világ,
Te megorvosolod a föld sebeit,
S kik vétek által esnek sebbe itt.*

*Üdvözlégy Mária, menny örökzöldje,
Tebenned remél e siralomvölgye.
Üdvözlégy Mária, szép csillagvirág,
Boldog, ki mennyégbe téged nyílni lát!*

*Üdvözlégy Mária, kedves nefelejcs,
Tisztelő népedet óh, el ne felejtsd!
Szent István kertjének legszebb virága,
Deríts fényt az édes magyar hazára!*

In: Volly István: 101 Mária-ének. Népkóta, Budapest, 1948, 51.

Betlehemnek városkája...

*Betlehemnek városkája sok vendéggel van tele,
Eljött József Máriával, már nem férhettek bele.
Keresvén helyt házról házra, de ő sehol ne talált,
Hanem kint a város szélén egy rossz istállóba száll.*

*Itt kezdődött Máriának a legelső bánata,
Elszámllálván szent napjait, Józsefhez im, így szóla:
Én Józsefem, készíts helyet itten e rossz jászolba,
Ha a keményszívűeknél nem fértünk a városba.*

*Itt az óra, egek Ura, lásd, a földön sírdogál.
Hull a könnye, égnek gyöngye szent orcáján folydogál.
Szent kezeit felemelvén, nézd, hozzám mind kéredzik!
Szűz emlőmet neki adom, talán majd megelégszik.*

In: Bodor Anikó – Paksa Katalin: *Vajdasági magyar népdalok V.* Forum Könyvkiadó – Vajdasági Magyar Művelődési Intézet, Újvidék – Zenta, 2008, 217.

Egy fényes csillag...

*Egy fényes csillag leszállt Betlehem felett,
Hirdeti a sziletett égi kisedet.
Szomorú fedél alatt álmát alussza
Elhagyott istállóban a menny és föld ura.*

*Szereté [szerető] kis kezejit felém kitarja,
Ki ét [őt] szívből szereti, azt mindig várja.
Jéjjeték jászolához, köszöntsétek ét,
A mennyekről földre szállt szent idvezíténk [üdvöztónk]!*

*Nyitva áll a mennyeknek fényes ajtája,
Léhángzik az angyalok ékes szózatá.
Égi fény száll a helyre hol é sziletett,
Jöjjeték köszönteni a várt kisedet!*

In: Bodor Anikó – Paksa Katalin: *Vajdasági magyar népdalok V.* Forum Könyvkiadó – Vajdasági Magyar Művelődési Intézet, Újvidék – Zenta, 2008, 230.

Iancu Laura válogatása